



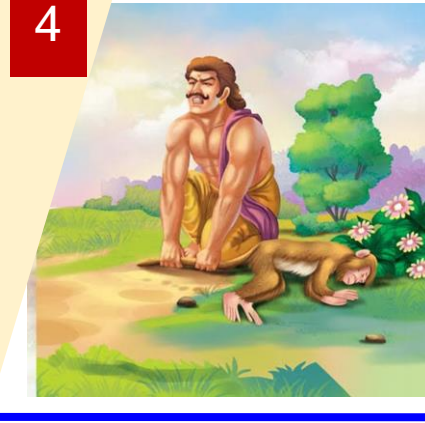
भाजपा धर्मस्य राजनीतिं करोति, वयं तेभ्यः बृहत्तराः हिन्दवः - विक्रमादित्यसिंहः



ऋणं गृहीत्वा निर्वाचनम्, अधुना विधायकः अभवत्, कमलेश्वरडोडियारस्य कुटुम्बः अद्यापि कुटीरे



हनुमान द्वारा भीमस्य दर्प शमनम्



एकादृष्टिः

बोधिदिवसः



डॉ नरेन्द्राणा सिरमौरः ।

बोधिदिवसः बौद्धधर्मस्य अवलम्बिनः दिवसः अस्ति । यः प्रतिवर्षं दिसम्बरमासस्य अष्टदिनाङ्के आचर्यते । अस्मिन् दिने बुद्धः आत्मज्ञानस्य बोधम् अकरोत् । यः संस्कृते पालिभाषायां च बोधि इति नाम्ना अपि प्रसिद्धम् । परम्परानुसारं गौतमबुद्धः मानवजीवने दुःखस्य कारणस्य समाधानाय पीपलवृक्षस्य अधः उपविश्य बहुवर्षपर्यन्तं ध्यानं कृतवान् ।

## ए रेवन्त रेड्डी तेलंगाना राज्यस्य द्वितीयमुख्यमन्त्रीत्वेन शपथं ग्रहणम् अकरोत्



हिमसंस्कृतवार्ताः। वरिष्ठः कांग्रेसदलस्य नेता ए रेवन्त रेड्डी तेलंगाना राज्यस्य द्वितीयमुख्यमन्त्रीत्वेन शपथग्रहणं कृतवान्। तेलंगाना राज्यस्य राज्यपालेन तिमिलसाई सौंदर्य-राजनेन हैदराबादस्थिते श्री लाल बहादुर-शास्त्री क्रीडांगणे श्री रेड्डी वर्यस्य शपथग्रहणं कारितम्। श्री रेडिना सह तस्य मन्त्रिमण्डलस्य एकादशसदस्याः अपि शपथग्रहणं कृतवन्तः। मल्लू भट्टी विक्रमरका इत्यनेन उपमुख्यमन्त्री रूपेण शपथग्रहणं कृतम्। कांग्रेस इतिदलस्य पूर्वप्रमुखेण एन. उत्तम कुमार रेड्डीना अपि शपथ ग्रहणं कृतम्। मन्त्रीमण्डलस्य शपथग्रहितृषु अन्येषु अष्टमन्त्रिषु श्रीधरबाबू, पोन्नमप्रभाकरः, कोमाटिरेड्डी

वेंकट रेड्डी, दामोदर राजनसिम्हा, पोंगुलेटी श्री निवास रेड्डी, दाना अनसूया, तुम्मला नागेश्वर राव, कौंडा सुरेखा, जुप्पली कृष्ण रावः च सम्मिलिताः सन्ति। अखिल भारतीय कांग्रेस समितेः अध्यक्षः मल्लिकार्जुन खरगे, वरिष्ठ नेत्री सोनिया गांधी, राहुल गांधी, प्रियंका गांधी च शपथग्रहणसमारोहे उपस्थिताः आसन्। प्रधानमन्त्रिणा नरेन्द्रमोदिना तेलङ्गानाराज्यस्य मुख्यमन्त्रीत्वेन शपथग्रहणाय श्री रेवन्तरेड्डी इत्यस्मै शुभकामनाः प्रदत्ता । एकस्मिन् सामाजिकान्तर्जाल संदेशेन प्रधानमन्त्रिणा राज्यस्य प्रगतेः, तस्य जनानां कल्याणाय च सर्वसम्भवं सहयोगस्याश्वासनं प्रदत्तम्।

## मिचोंग प्रभाविताभ्यां आन्ध्रतमिलनाडुराज्याभ्यां केन्द्रसर्वकारस्य आर्थिकं सहाय्यम्

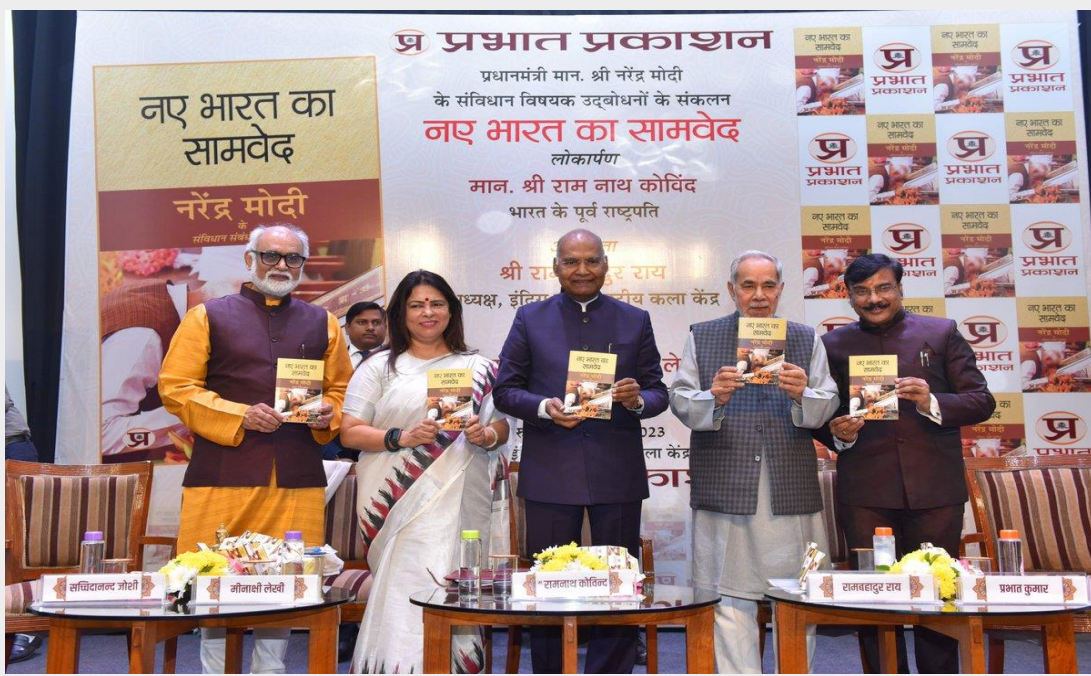


केन्द्रेण चक्रवातेन आन्ध्रप्रदेशाय पञ्चशतकोटि रूप्यकाणि तमिलनाडु राज्याय च सार्धचतुः शत कोटि रूप्यकाणि प्रदानाय राज्यापत् सहाय्यकोषस्य द्वितीयवशिष्टराशेः घोषणा कृता । प्राप्तराशिभिः राज्याभ्यां चक्रवातजनित हानेः प्रतिपूर्ती सहाय्यं भविष्यति । प्रधानमन्त्रिणा नरेन्द्र मोदिना चेन्नई नगरं जलाप्लावेन संरक्षणाय एकषष्ठ्योत्तर पञ्चशतकोटिरोप्यधिक-रूप्यकाणां प्रथमा नागरजलाप्लावन शमनपरियोजना स्वीकृता । अस्यां राशौ केन्द्रीय सहाय्योद्धारस्य पञ्चशत-कोटि-रूप्यकाणि सम्मिलितानि सन्ति । चेन्नई नगरं विगतेषु अष्टवर्षेषु नैरन्तर्येण जलाप्लावनं सम्मुखी करोति । गृहमन्त्रिणा अमित शाहेन एकस्मिन् अन्तर्जाल सन्देशे उल्लिखितं यत् मिचोंग इति चक्रवातेन आंध्रप्रदेशः तमिलनाडु-राज्यौ च अति प्रभाविता अभवताम् । तेनोक्तं यत् देशः अस्यां आपत् स्थितौ प्रभावितानां जनानां सहैव स्थितः वर्तते, अपि च देशं शीघ्रातिशीघ्रं सामान्यस्थितिं विनिर्मातुं सुनिश्चितं करिष्यति । केन्द्रीय मन्त्रिणा प्रभावितानां जनानां कल्याणाय सुरक्षायै च प्रार्थना कृता। रक्षामन्त्री राजनाथसिंहः तमिलनाडोः जलाप्लावितानां क्षेत्राणां विमानेन निरीक्षणं कृतवान् एतानि क्षेत्राणि प्रलयकारिणा चक्रवातेन मिचोंग इत्यनेन प्रभावितानि सन्ति।

## रामनाथकोविन्दवर्यस्य नये भारत का सामवेद इत्यस्य पुस्तकस्य विमोचनम्

भारतस्य पूर्व राष्ट्रपतिना रामनाथकोविन्देन नवदिल्ल्या 'नये भारत का सामवेद' इति नामधेयस्य पुस्तकस्य विमोचनं विहितम्। पुस्तकेऽस्मिन् प्रधानमन्त्रिणः नरेन्द्र-मोदिनः भारतीय संविधानविषये प्रदत्तानां भाषणानां संकलनम् अस्ति। श्री कोविन्देन स्वीय उद्बोधने उक्तं यत् यदि राष्ट्रस्य प्रत्येकं नागरिकः

संविधानस्य विषये पर्याप्तं ज्ञानं धत्ते चेत् सर्वं सुलभं भविष्यति अपि च नागरिकाः ज्ञातुं शक्नुवन्ति यत् संविधाननिर्मातारः समाजस्य अन्तिमव्यक्तिविषयेऽपि विचारयन्ति स्म इति। श्री कोविन्देन उक्तं यत् श्री मोदी बारं-बारं संविधानस्य विषये एव चिन्तयति, अपि च नागरिकेभ्यः अस्य विषये यथासम्भवं ज्ञातुं आग्रहं अपि करोति । तेनोक्तं यत् प्रधानमन्त्री भारतस्य संविधानं सर्वकाराय आचारसंहिता मार्गदर्शनाय च अद्वितीयं पुस्तकं अस्तीति वदति ।



## प्रधानमन्त्री रक्तदुर्गे (लालकिला) आत्मनिर्भर भारतस्य प्रतिरूपककेन्द्रस्य उद्घाटनं करिष्यति

प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी नव दिल्लीयाः रक्त दुर्गे प्रथमं द्विवार्षिक भारतीय कला वास्तुकला डिजाइन इतिनामकं (आई.ए.ए.डी.बी.) विंशतिः त्रयोविंशतिः इत्यस्य कार्यक्रमस्य उद्घाटनं करिष्यति। अस्मिन्वसरे सः रक्त दुर्गे आत्मनिर्भरभारत- डिजाइन-इति केन्द्रस्य अपि उद्घाटनं विधास्यति। देशे एकस्य प्रमुख वैश्विक-सांस्कृतिक-उपक्रमस्य विकसनाय संस्थागतकरणाय च प्रधानमन्त्रिणः दृष्टिकोणानुरूपं कार्यक्रमोऽयं समाकलयते। यत्र सांस्कृतिक संवादस्य सुदृढीकरणाय, कलाधर्मिणां, वास्तुकाराणां, चित्रकारकाणञ्च संवादः साक्षाल्लोकेन सह भवेदिति मत्वा कार्यक्रममेकं समनुष्ठीयते। अस्य मासस्य नवमदिनांकेः पञ्चदशदिनांके यावत् प्रचाल्यमानेऽस्मिन् कार्यक्रमे विभिन्नविषयाधारिताः प्रदर्शन्यः अपि सञ्चालयिष्यन्ते अत्र वरीवर्धमानायाः अर्थव्यवस्थायाः भागत्वेन कलाः वास्तुकलाश्च प्रोत्साहयिष्यन्ते।

## स्वास्थ्य माइकोप्लाज्मा-निमोनिया इत्यस्य मिथः स्वास्थ्यमन्त्रालयेन निरस्तीकृताः

स्वास्थ्यमन्त्रालयेन प्रसारतन्त्रीयवार्ताः निरस्तीकृताः सन्ति, यत्र चीनदेशे प्रसार्यमाणं श्वसनतन्त्रीयसंक्रमणं बालेषु प्रसार्यकाणस्य ज्वरस्य च प्रभावः भारते अस्तीति। ये सप्तरोगिणः दिल्लीयाः एम्साख्ये चिकित्सालये उपचाराधीनाः सन्ति तेषां सम्बन्धः चीन देशीयेन रोगेण सह नास्तीति । अस्मिन् एव महाचिकित्सालये कृत एकादशोत्तर षट्शत परीक्षणेषु एकोऽपि रोगी माइकोप्लाज्मा निमोनिया इति रोगग्रस्तः नास्तीति

## माता चिन्तपूर्णी देवी



माता चिन्तपूर्णी देव्याः मन्दिरम् हिमाचलप्रदेशस्य ऊनाजनपदे कांगड़ाजनपदस्य सीमायामस्ति। माता चिन्तपूर्णी छिन्नमस्तिका इति रूपेणापि ज्ञायते। अत्र आदेशात् कोटिशः जनाः प्रतिवर्षं देव्याः दर्शनम् कर्तुम् आगच्छन्ति। देवी सर्वचिन्ताः हरति इति कारणेन चिन्ताहारिणी इति रूपेणापि प्रथिता लोके।

## सुभाषितम्

व्यायामात् लभते स्वास्थ्यं दीर्घायुष्यं बलं सुखम्।  
आरोग्यं परमं भाग्यं स्वास्थ्यं सर्वार्थसाधनम्॥

भावार्थः- व्यायाम से स्वास्थ्य, लम्बी आयु, बल और सुख की प्राप्ति होती है। निरोगी होना परम भाग्य है और स्वास्थ्य से अन्य सभी कार्य सिद्ध होते हैं।

प्रतीकसाठ्ये मुम्बई

कार्यालयः

हिमसंस्कृतम् प्रकाशनम्

जसवां कोटला तहसीलपरिसरस्य सम्मुखे कस्बा कोटला, जिला कांगड़ा हि.प्र. पत्रव्यवहारसङ्केतः- १७७१११

इस कार्य को भविष्य में निरन्तर बनाए रखने के लिए आप सभी के सहयोग की आवश्यकता है  
वार्षिकसदस्ता- ३०१ ₹  
पञ्चवार्षिकी सदस्यता- ११०० ₹  
संरक्षकसदस्यता- ५१०० ₹  
विज्ञापनसहयोगः(मासिक)-५०० ₹



आर्थिक सहयोग हेतु हमारा यू.पी.ई कोड स्कैन करें



## भाजपा धर्मस्य राजनीतिं करोति, वयं तेभ्यः बृहत्तराः हिन्दवः - विक्रमादित्यसिंहः



### हिमसंस्कृतवार्ता:- शिमला।

हिमाचलप्रदेशसर्वकारस्य एकवर्षस्य कार्यकालस्य समाप्तेः उत्सवस्य सज्जतायाः विषये गुरुवासरे काङ्ग्रेसमुख्यालये राजीवभवने आयोजितां सभां सम्बोधयन् लोकनिर्माणमन्त्री विक्रमादित्यसिंहः अवदत् यत् भाजपा धर्मस्य राजनीतिं करोति। वयं तेभ्यः बृहत्तराः हिन्दवः स्मः। हिमाचलप्रदेशे देवसमुदायस्य जनाः निवसन्ति। अवश्यं मध्यभारते भाजपा धर्मस्य राजनीतिं कुर्वती अस्ति। परन्तु हिन्दूत्वपत्रं हिमाचलप्रदेशे कार्यं न करिष्यति। अस्माकं कस्मात् अपि प्रमाणपत्रं ग्रहीतुं आवश्यकता नास्ति। विक्रमादित्यसिंहः अवदत् यत् मुख्यमन्त्री सुखविन्दरसिंहसुकुः सभायाम् आगन्तुं युक्तः, परन्तु तेलङ्गानायां प्रचलति शपथग्रहणसमारोहे गन्तुम् अभवत्। मुख्यमन्त्री माम् आहूय सर्वकारस्य पक्षतः सङ्घटनस्य सभायाम् उपस्थितिम् दातुमाह। अत एव अहम् अत्र आगतः। सः अवदत् यत् सर्वकारः केवलं सङ्घटनतः एव सम्यक् प्रतिक्रियां प्राप्नोति। अन्येषु राज्येषु निर्वाचनपरिणामेषु अस्माकं विचलनस्य आवश्यकता नास्ति। राज्ये सर्वकारः, काङ्ग्रेस- सङ्घटनं च अतीव प्रबलम् अस्ति।

पूर्वभाजपासर्वकारे मण्डीसंसदीय-आसनसहितं त्रिषु विधानसभा- उपनिर्वाचनेषु काङ्ग्रेसस्य प्रबलः विजयः आसीत्। सः अवदत् यत् कार्यकर्तारः पूर्णसम्मानं प्राप्नुयुः इति सुनिश्चितं क्रियते। विक्रमादित्यसिंहः आगामिनि लोकसभानिर्वाचनार्थं योजनाबद्धरूपेण क्षेत्रे प्रवेशं कृत्वा भाजपाप्रचारस्य समुचितं उत्तरं दातुं आग्रहं कृतवान्। सः अवदत् यत् काङ्ग्रेसस्य राष्ट्रियमहासचिवः प्रियङ्का गान्धी ११ दिसम्बर दिनाङ्के धर्मशालायाम् आयोज्यमानं समारोहम् आगमिष्यन्ति। सः सर्वान् काङ्ग्रेसकार्यकर्तृभ्यः अपि अस्मिन् कार्ये भागं ग्रहीतुम् आह्वानं कृतवान्।

## नगरेषु ४० स्वास्थ्य-कल्याण-केन्द्राणि

## हिमाचले गृहे द्वारे

## स्वास्थ्यसेवा: प्रदातुं योजना



राज्ये स्वास्थ्यसेवासंरचनायाः सुदृढीकरणाय राज्ये ४० नगरीयस्वास्थ्यकल्याणकेन्द्राणि स्थापयितुं सर्वकारः विचारयति। एतानि केन्द्राणि स्वद्वारसमीपे राज्यस्य जनानां कृते आवश्यकस्वास्थ्यसेवाप्रदानार्थं नूतना आशायाः किरणाः सिद्धाः भविष्यन्ति। प्रत्येकं नगरीयस्वास्थ्य-कल्याण-केन्द्रे समर्पितं स्वास्थ्यदलं भविष्यति, यस्मिन् चिकित्सा-अधिकारी, औषधविक्रेता, सहायक-नर्स-धार्त्री (एएनएम) च चतुर्थ-वर्गस्य कर्मचारी च भविष्यति मुख्यमन्त्री ठाकुर सुखविन्दरसिंहसुकुः कथयति यत्

## अनेकभागेषु द्विदिवसं यावत् वर्षा-हिमपातस्य सम्भावना, पश्चिम-विक्षोभस्य क्रियाकलापस्य कारणेन वातावरणं परिवर्तते

### हिमसंस्कृतवार्ता:- कुन्दनः।

हिमाचलप्रदेशे ११ दिसम्बरतः नूतनः पश्चिम-विक्षोभः सक्रियः भवितुम् अर्हति। अस्य प्रभावस्य कारणात् राज्यस्य केषुचित् मध्य-उच्च-पर्वत-भागेषु वर्षा- हिमपातस्य सम्भावना वर्तते। ऋतुविज्ञानकेन्द्रं शिमला इत्यस्य अनुसारं १० दिसम्बरदिनाङ्के राज्यस्य सर्वेषु भागेषु वातावरणं स्वच्छम् एव भविष्यति इति पूर्वानुमानम् अस्ति। यत्र ११, १२ दिसम्बर दिनाङ्कयोः मध्य-उच्चपर्वतयोः केषुचित् भागेषु वर्षा, हिमपातः च भवितुम् अर्हति। १३ दिसम्बरतः पुनः सर्वेषु भागेषु वातावरणं स्वच्छं भविष्यति इति अपेक्षा अस्ति।



## चूडधरयात्रायां सार्ध-चतुर्मासपर्यन्तं प्रतिबन्धः

अपरपक्षे चूडधारे स्थितस्य शिरगुलदेवतामन्दिरस्य द्वाराणि दिसम्बरमासस्य प्रथमदिनात् प्रतिबन्धं कृत्वा सुरक्षाकारणात् सार्धचतुर्मासानां शिशिरस्य कृते चूडधरयात्रायाः अपि प्रतिबन्धः कृतः अस्ति। प्रतिवर्षं चूडधारे स्थितस्य शिरगुलदेवतामन्दिरस्य द्वाराणि १ दिसम्बरदिनाङ्के प्रतिबन्धितं कृत्वा एप्रिलमासे बैसाखीपर्यन्तं चूडधरयात्रायां प्रतिबन्धः भवति। दिसम्बरमासे हिमपातस्य अनन्तरं मन्दिरप्रबन्धनसमितेः अध्यक्षः उपविभागीयपदाधिकारी (सिविल) चौपालनारायणचौहानः चूडधरयात्राप्रतिबन्धसम्बद्धे अधिसूचना प्रसारितवान्। सः अवदत् यत् दिसम्बरमासे चूडधारे अत्यधिकहिमपातस्य कारणात् तापमानं शून्यात् अधः एव तिष्ठति। चूडधरस्य मार्गेषु यात्रायाम् अत्यन्तं कष्टं भवति।

## चूडधारे १० तः २५ पाद-पर्यन्तं हिमपातः भवति

शिशिरे चूडधारे १० तः २५ पादपर्यन्तं हिमपातः भवति। अस्मिन् काले तत्र भोजनस्य, निवासस्य च व्यवस्था नास्ति। पूर्वं बहुवारं केचन भक्ताः, अनुसरणकर्तारः च शिशिरे चूडधारं गत्वा विपदि अवतरन्ति। मन्दिरप्रबन्धनसमितेः अध्यक्षः एसडीएम चौपालनारायणचौहानः अप्रैलमासस्य बैसाखीदिने द्वारं न उद्घाटयमानं यावत् चूडधारं न गन्तुं आग्रहं कृतवान्। अस्मिन् काले एसडीपीओ चौपालः एसडीएम कुपवी च निकटतया निरीक्षणं कर्तुं अनुरोधं कृतवान् अस्ति। प्रतिबन्धकाले यदि कोऽपि चूडधारं गच्छन् दृश्यते तर्हि तस्य विरुद्धं नियमानुसारं कठोरकार्याणि क्रियन्ते इति सः सचेतनाम् अयच्छत्।

नगरक्षेत्रेषु प्राथमिकस्वास्थ्यसेवाव्यवस्थायाः विस्तारः सुदृढीकरणं च आवश्यकम्। व्यापकप्राथमिकस्वास्थ्यसेवायाः महत्त्वं बोधयन् मुख्यमन्त्री अवदत् यत् प्राथमिकस्वास्थ्यसेवा रोगिणां संख्यां न्यूनीकर्तुं मृत्युदरं च न्यूनीकर्तुं महत्त्वपूर्णं भूमिकां निर्वहति। एतेन द्वितीयतृतीयस्तरीयचिकित्सायाः आवश्यकता न्यूनीभवति, येन चिकित्सायाः व्ययः अपि न्यूनीकरोति। सम्प्रति नगरीयप्राथमिकस्वास्थ्यकेन्द्रं ५० सहस्राणां कृते स्वास्थ्यसेवाः प्रदाति। अस्याः दूरदर्शी महत्त्वाकांक्षिणी योजनायाः उद्देश्यं प्रत्येकं नगरीयस्वास्थ्यकल्याणकेन्द्रस्य माध्यमेन प्रायः २० सहस्राणां जनानां स्वास्थ्यसेवाः सुनिश्चिता कर्तुं भवति, येन नगरीयक्षेत्रेषु निवसतां जनानां कृते गुणवत्तापूर्णस्वास्थ्यसेवाः प्रदातुं शक्यन्ते। मुख्यमन्त्री उक्तवान् यत् एषा उपक्रमः अत्याधुनिकस्वास्थ्यसेवाप्रदानाय सर्वकारस्य प्रतिबद्धतां प्रतिबिम्बयति।

## काङ्ग्रेसतः बहवः नेतारः गन्तुम् अर्हन्ति, प्रदेशाध्यक्षा प्रतिभासिंह महत्कार्यविधिं कर्तुं गच्छति



### हिमसंस्कृतवार्ता:- शिमला।

काङ्ग्रेसप्रदेशाध्यक्षा प्रतिभासिंह पुनः एकवारं निष्क्रियकार्यकर्तृभ्यः निर्गमनमार्गं दर्शयितुं चर्चा कृतवती। सा अवदत् यत् विधानसभानिर्वाचनसमये बहुभ्यः कार्यकर्तृभ्यः दायित्वं दत्तम्, परन्तु सर्वकारस्य निर्माणानन्तरं एते कार्यकर्तारः एकवारमपि काङ्ग्रेसमुख्यालयं न आगताः, न च कस्यापि सभायां भागं गृहीतवन्तः। एतादृशाः कार्यकर्तारः दलस्य पदात् मुक्तगः भविष्यन्ति। ये अधिकारिणः दलाय समयं दातुं न शक्नुवन्ति तेषां विरुद्धं कार्यविधिः निश्चिता इति सा अवदत्।

प्रतिभासिंह गुरुवासरे शिमलानगरं सङ्घटनस्य पदाधिकारिणां सभायां भागं ग्रहीतुं प्रवृत्ता आसीत्। अस्मिन् अवसरे सा अवदत् यत् मुख्यमन्त्री सुखविन्दरसिंहसुकुः अस्मिन् सत्रे आगन्तुं युक्तः आसीत्, परन्तु तेलङ्गानायां शपथग्रहणस्य कारणात् सः राज्ये नास्ति। सा अवदत् यत् मुख्यमन्त्री तया सह भाषितवान्, तदनन्तरं मन्त्री विक्रमादित्यसिंहं अस्यां गोष्ठ्यां भागं स्वीकर्तुं अधिकृतवान्। प्रतिभासिंह अवदत् यत् सर्वकारस्य सङ्घटनस्य च मध्ये उत्तमः समन्वयः भवेत्। कार्यकर्तृभ्यः सम्मानं दातुं प्रयत्नाः भविष्यन्ति। सा अवदत् यत् महिला, युवा, सेवादल सहितं दलस्य मुख्यसङ्घटनेषु कार्यकर्तारः बहुवर्षेभ्यः निरन्तरं कार्यं कुर्वन्ति। सर्वकारस्य निर्माणानन्तरं एतेभ्यः कार्यकर्तृभ्यः महत्त्वपूर्णपदानि नियोक्तुं सर्वकारस्य दायित्वम् अस्ति। सा अवदत् यत् मुख्यमन्त्री सुखविन्दरसिंहसुकुः स्वयं सङ्घटने कार्यं कृत्वा अत्र आगतः। एतादृशे सति सः सङ्घटनस्य कार्यकर्तृणां दायित्वं बहु सम्यक् अवगच्छति। काङ्ग्रेसेन लोकसभानिर्वाचनस्य सज्जता आरब्धा। सा केन्द्रसर्वकारे अपि आक्रमणं कृतवान् अस्ति। सा अवदत् यत् केन्द्रसर्वकारेण आपदि उत्पन्नायाः हानेः क्षतिपूर्तिं कर्तुं किमपि पदं न गृहीतम्। आपत्काले राज्यस्य महती हानिः अभवत् इति सा अवदत्।

## नियमितं भूत्वैव दैनिकभोगिनां पदानि निरस्तानि भविष्यन्ति, कार्मिकविभागस्य अधिसूचना

### हिमसंस्कृतवार्ता:- कार्यालयीयः प्रतिनिधिः।

हिमाचलप्रदेशस्य विभिन्नविभागेषु दैनिकवेतनाधारेण नियुक्तानां कर्मचारिणां नियमितीकरणमात्रेण दैनिकवेतनप्राप्तानाम् पदं निरस्तं भविष्यति। २०२४ तमस्य वर्षस्य मार्चमासस्य ३१ दिनाङ्के चतुर्वर्षीयं सेवां सम्पन्नं कुर्वन्तः दैनिकवेतनप्राप्ताः नियमितरूपेण भविष्यन्ति। नियमितीकरणाय एकवर्षे २४० दिवसानां निरन्तरसेवाप्रदानं अनिवार्यं भविष्यति। अस्मिन् विषये गुरुवासरे कार्मिकविभागेन अधिसूचना प्रसारिता। कार्मिकविभागेन राज्यस्य सर्वेभ्यः प्रशासनिकसचिवेभ्यः, विभागप्रमुखेभ्यः, जिला उपायुक्तेभ्यः, मण्डलायुक्तेभ्यः च निर्गतपत्रे स्पष्टं कृतं यत् नियमितीकरणं केवलम् उपलब्धेषु रिक्तपदेषु एव भविष्यति। नूतनं पदं न निर्मितं भविष्यति। भर्ती- पदोन्नति- नियमानुसारं नियमित- दैनिक- भोक्तृभ्यः न्यूनतमं शैक्षणिक-योग्यतां पूर्णा कर्तव्या भविष्यति। किन्नौर, स्पीत्यां, भरमौरे इत्यत्र सेवाप्रदानार्थं १८० दिवसानां, लाहौल, पाङ्गी च १६० दिवसानां सेवाप्रदानार्थम् अनिवार्यं भविष्यति। नियमितीकरणानन्तरं राज्ये कुत्रापि कर्मचारिणां स्थानान्तरणं कर्तुं शक्यते।



केन्द्रेण देशे सर्वत्र 340  
क्रीडामूलसंरचनापरियोजनानां  
कृते ३५ अरब ६६ कोटि ६८  
लक्षरूप्यकाणि स्वीकृतानि -  
क्रीडामन्त्री अनुरागसिंहः



युवाकार्याणां क्रीडामन्त्रिणा अनुरागसिंहठाकुरेन  
उक्तं यत् केन्द्रेण देशे सर्वत्र त्रिशतचत्वारिंशत्  
क्रीडामूलसंरचनापरियोजनानां कृते ३५ अरब ६६  
कोटि ६८ लक्षरूप्यकाणि स्वीकृतानि। श्री  
ठाकुरः राज्यसभायां लिखिते उत्तरे अवदत् यत्  
नागरिकानां कृते क्रीडासुविधानां निर्माणं उन्नयनं  
च राज्यसर्वकाराणां दायित्वम् अस्ति, यतः क्रीडा  
राज्यविषयः अस्ति। अस्मिन् विषये महत्त्वपूर्णानि  
अन्तरालानि पूर्यितुं केन्द्रसर्वकारस्य  
पूरकभूमिका वर्तते इति सः अवदत्।

द्वितीयत्रिमासे भारतस्य  
वैश्विकस्तरस्य सर्वाधिका  
आर्थिकवृद्धिः : वित्तमन्त्री  
निर्मला सीतारमणः



वित्तमन्त्री निर्मला सीतारमणः उक्तवती यत्  
देशस्य आर्थिकस्थितिः उत्तमा अस्ति,  
अर्थव्यवस्थायाः सर्वेषु क्षेत्रेषु महती प्रगतिः  
भवति। राज्यसभायां देशस्य आर्थिकस्थितेः  
विषये अल्पकालीनविमर्शस्य उत्तरं दत्त्वा श्रीमती  
सीतारमणः अवदत् यत् भारतं विश्वे  
विनिर्माणक्षेत्रे द्वितीयं आकर्षकं गन्तव्यं वर्तते।  
मंगलवासरे सदनं आरब्धस्य वादविवादस्य उत्तरं  
दत्त्वा सः उद्योगे देशस्य उपलब्धीनां अपि गणनां  
कृतवान्।

वित्तमन्त्री उक्तवती यत् अस्मिन् वर्षे  
प्रत्यक्षकरसङ्ग्रहे प्रायः २२ प्रतिशतं वृद्धिः  
अभवत् यदा तु जीएसटी-मासिकसङ्ग्रहणं १  
लक्ष षष्टिसहस्रकोटिरूप्यकाणि स्थिरं वर्तते। एते  
सर्वे संकेताः आर्थिकवृद्धिं सूचयन्ति इति सा  
अवदत्। सा अवदत् यत् जुलै-मासतः सेप्टेम्बर-  
मासपर्यन्तं सकलराष्ट्रीयउत्पाद-वृद्धिः अभवत्,  
भारतं च द्रुततरं वर्धमाना प्रमुखा अर्थव्यवस्था  
निरन्तरं वर्तते। श्रीमती सीतारमणः अवदत्  
यत् विश्वस्य तृतीयचतुर्थयोः बृहत्तमेषु  
अर्थव्यवस्थासु जुलैतः सेप्टेम्बरमासपर्यन्तं क्षयः  
अभवत्। सः अवदत् यत् भारतस्य कृते  
द्वितीयत्रिमासे सप्तबिन्दुषड्प्रतिशतस्य वृद्धिदरः  
प्राप्तुं अतीव महत्त्वपूर्णम् अस्ति।

प्रेरणा-

ऋणं गृहीत्वा निर्वाचनम्,  
अधुना विधायकः अभवत्,  
कमलेश्वरडोडियारस्य कुटुम्बः  
अद्यापि कुटीरे निवसति



हिमसंस्कृतवार्ताः, डॉ.अमनदीपशर्मा। बहुधा परीश्रमस्यैव विजयः  
भवति। व्यक्तेः दृढसंकल्पः सर्वं साधयितुं सामर्थ्यं भजति। लोकतन्त्रे  
किमपि सम्भवः। कृशकायः प्रायः सार्धपञ्चपादस्य ऊर्ध्वता ३३ वर्षाणाम्  
आयुः परञ्च तस्य स्वप्नाः संकल्पाश्च बहुबृहत्तरं कर्तुम् प्रेरितवन्तः।  
आदिवासीसमुदायस्य कृते युद्धं कुर्वन् साधारणः बालकः कमलेश्वरः  
डोडियारः मध्यप्रदेशस्य निर्वाचने ऋणं कृत्वा निर्वाचने प्रत्याशी रूपेण  
भागं ग्रहीतवान्। कतिपयघण्टापूर्वं यावत् यः कमलेश्वरडोडियारस्य  
परिचयः समानः एव आसीत्, परन्तु  
मध्यप्रदेशविधानसभानिर्वाचनपरिणामस्य अर्थात् ३ दिसम्बर दिनाङ्के  
घोषणानन्तरम् इदानीं एषः परिचयः माननीयविधायकः  
कमलेश्वरडोडियार इति परिवर्तनं कर्तुं सज्जः अस्ति। कमलेश्वरः  
डोडियारस्य चलचित्राणि, चित्राणि च जनेषु चर्चायाः विषयः अस्ति, यतोहि  
तस्य न राज्ये सत्ताधारी भारतीयजनतापक्षेण सह किमपि सम्बन्धः अस्ति  
न च मुख्यविपक्षी काङ्ग्रेसेन सह। अस्य नवनिर्वाचितस्य विधायकस्य दलं  
बीएपी अर्थात् भारत आदिवासी दलम् अस्ति। राजस्थाने अस्य दलस्य  
जन्म अभवत्, येन मध्यप्रदेशे अष्टासनेषु निर्वाचने भागं  
ग्रहीतम्। भारतदिवासीपक्षस्य प्रत्याशी कमलेश्वर डोडियार् मध्यप्रदेशस्य  
रतलाममण्डले सैलाना आसनात् काङ्ग्रेसविधायकं हर्षविजयगहलोटं ४६१८  
मतैः पराजय्य विजयं स्वपक्षे कृतम्। कमलेश्वर डोडियारः एतदर्थमपि  
वार्तायां वर्तते यतोहि सः प्रायः १२ लक्षरूप्यकाणां ऋणं गृहीत्वा निर्वाचनं  
प्रतिस्पर्धितवान् आसीत्। इदानीं यदा सः विधायकः अभवत् तदा सः  
सैलानातः (रतलाम) द्विचक्रिकायाः माध्यमेन राजधानी भोपालं प्राप्तवान्  
। कमलेश्वर डोडियार् द्विचक्रिकया ८-९ घण्टासु शीते प्रायः ३५० कि.मी.  
भोपालस्य बीएपी-पक्षस्य विजेता अभ्यर्थी रूपेण विधानसभासचिवालये  
पत्रं प्रस्तौतुं गतः। कमलेश्वर डोडियारः अवदत् यत् कार्यकर्तारः निर्वाचने  
तस्य यथाशक्तिं साहाय्यं कृतवन्तः। द्विचक्रिकाः, त्रिचक्राः, चतुश्चक्राः अपि  
प्रयुक्ताः आसन्, परन्तु अधुना निर्वाचनप्रचारानन्तरं सर्वे श्रान्ताः सन्ति।  
अहं तेषां कारयानानाम् उपयोगं कर्तुम् न इच्छामि। बुधवासरे गृहात्  
निर्गमनात् पूर्वं रेलयानस्य प्रतीक्षां कृतवान्, परन्तु समयपालनस्य  
कारणात् अहं मम भार्यायाः भ्रातोः द्विचक्रिकामोटरयानेन भोपालं  
गतवान्। कमलेश्वरः वदति, २००८-०९ तमे वर्षे बराक ओबामा  
अमेरिकादेशस्य राष्ट्रपतेः वार्तां पठित्वा अहं आश्चर्यचकितः अभवम् यत्  
कथं संघर्षशीलः पुरुषः अमेरिकासदृशस्य देशस्य राष्ट्रपतिः भवितुम्  
अर्हति। तदपि यदा ओबामा-परिवारः केन्यादेशं त्यक्त्वा अमेरिकादेशे  
निवसति स्म। मम प्रेरणा केवलं ओबामा एवास्ति, यतः राघकुआं ग्रामात्  
पूर्वं कमलेश्वरस्य पिता रतलाममण्डले २५ कि.मी दूरे अन्यस्मिन् ग्रामे  
निवसति स्म, परन्तु दारिद्र्य कारणात् परिवारेण स्वस्थानं त्यक्तव्यम्  
आसीत् अद्यापि कुटीरे एव परिवारः निवसति। पितुः हस्तद्वयं क्षतिग्रस्तं  
भवति, माता तु नित्यवेतनश्रमिका।

सेशेल्सस्य मुख्यद्वीपे माहे-  
इत्यस्मिन् औद्योगिकक्षेत्रे  
विशालविस्फोटानन्तरं  
आपत्कालस्य घोषणा कृता



सेशेल्स् मुख्यद्वीपे माहे-इत्यस्मिन् औद्योगिकक्षेत्रे  
विशालविस्फोटस्य अनन्तरं आपत्कालस्य घोषणा कृता  
अस्ति। एतेन विस्फोटेन माहेद्वीपस्य पूर्वक्षेत्रं पूर्णतया  
नष्टम् अस्ति। वाणिज्यिकभवनानि, समीपस्थानि  
निवासस्थानानि च पतितानि सन्ति। सेशेल्स्-देशस्य  
राष्ट्रपतिः वेवेल रामकलावनः सर्वान् जनान् स्वगृहेषु एव  
स्थातुं आदेशं दत्तवान्। अस्यां घटनायां बहवः जनाः  
घातिताः सन्ति। निर्माणखननकम्पनीयां विस्फोटः  
अभवत्। तत्र चतुर्षु पात्रेषु विस्फोटकं स्थापितं यस्य  
कारणेन विस्फोटः अभवत्। अस्मिन् विस्फोटे  
अन्तर्राष्ट्रीयविमानस्थानकं क्षतिग्रस्तं जातम् किन्तु  
पर्यटकानां कृते अद्यापि विमानस्य सुविधाः उपलभ्यन्ते।  
११५ द्वीपैः युक्तः सेशेल्स्-देशः पर्यटकानां कृते  
आकर्षकः देशः अस्ति। आफ्रिकादेशे सेशेल्स्-देशः  
न्यूनतमजनसंख्यायुक्तः देशः अस्ति, यस्य कुलजनसंख्या  
केवलं एकलक्षं भवति।

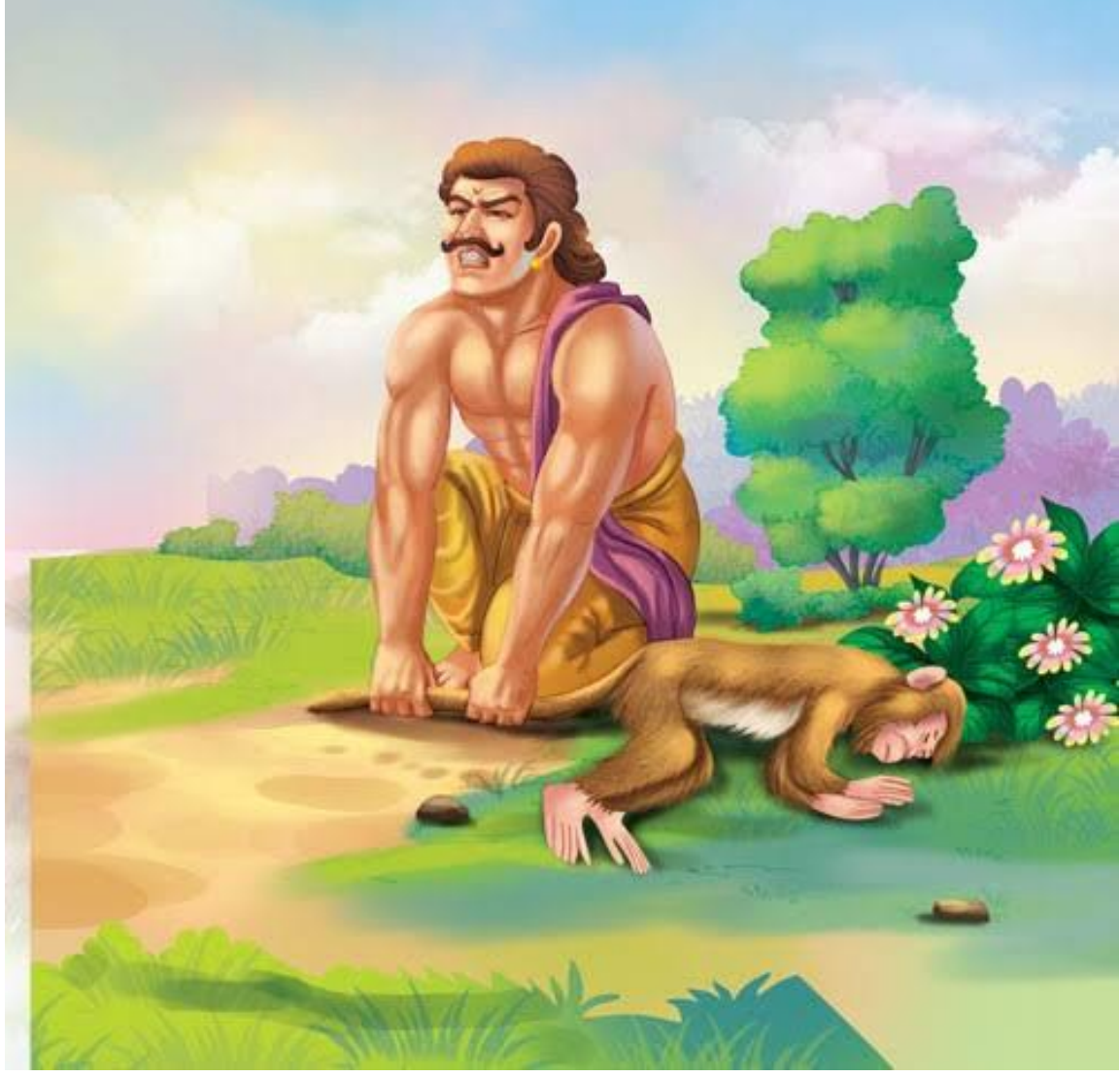
प्रधानमन्त्रिणा राष्ट्रस्य  
वीरसैनिकानाम् साहसस्य,  
त्यागस्य, कर्तव्यप्रति-  
बद्धतायाः च प्रशंसा कृता



प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी सशस्त्रसेनाध्वजदिवसस्य  
अवसरे राष्ट्रस्य वीरसैनिकानाम् साहसं, त्यागं,  
कर्तव्यप्रतिबद्धतां च प्रशंसितवान्। सामाजिकमाध्यमेषु  
प्रकाशितेन पोस्ट् मध्ये प्रधानमन्त्रिणा उक्तं यत्  
राष्ट्ररक्षणाय सशस्त्रसेनानां समर्पणं अतुलनीयम्  
अस्ति। सशस्त्रसेनानां ध्वजदिवसस्य कोषे योगदानं  
दातुं सर्वेभ्यः अपि आग्रहं कृतवान्।  
सूचनाप्रसारणमन्त्री अनुरागसिंहठाकुरः अपि अद्य  
सशस्त्रसेनाध्वजदिवसस्य अवसरे सर्वेभ्यः  
वीरसशस्त्रसेनाभ्यः नमस्कारं कृतवान्।  
सामाजिकमाध्यमेषु एकस्मिन् पोस्ट् मध्ये  
ठाकुरमहोदयः अवदत् यत् ते अस्माकं राष्ट्रस्य  
रक्षकाः सीमारक्षकाः च सन्ति। श्री ठाकुरः देशवासिनां  
आह्वानं कृतवान् यत् तेषां निस्वार्थसेवां स्वीकृत्य  
स्वपरिवारस्य कल्याणे योगदानं दातुं सशस्त्रसेनायाः  
ध्वजदिवसस्य कोषे अधिकं योगदानं कुर्वन्तु।



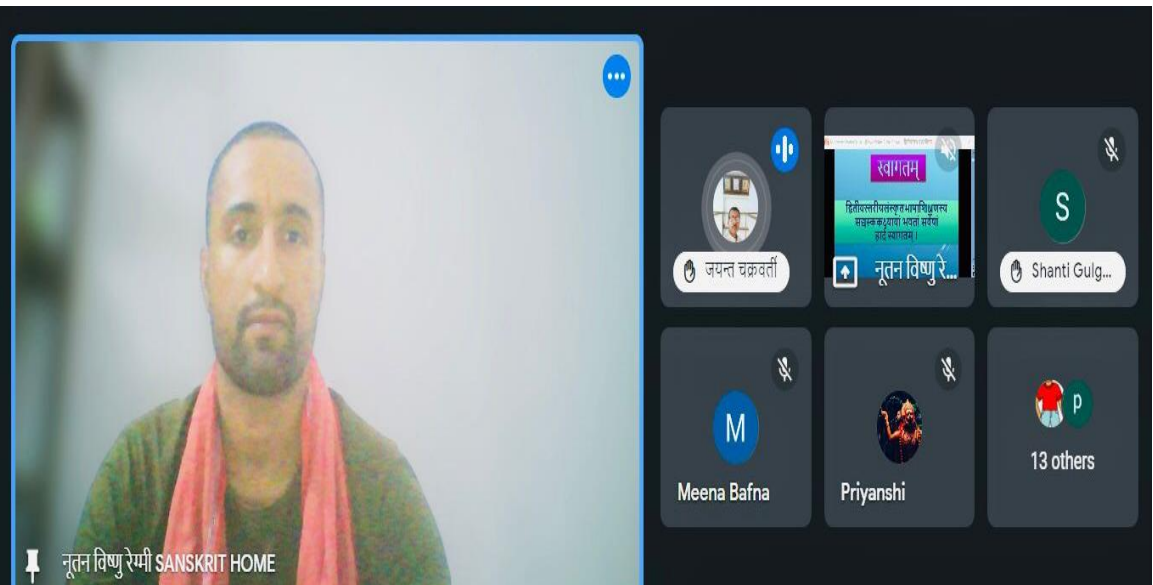
# हनुमान द्वारा भीमस्य दर्प शमनम्



हिमसंस्कृतवार्ता:  
दिलीपः, संस्कृतशिक्षकः  
शिक्षाविभागः हि.प्र.

वनवासकाले एकदा द्रौपदी सहस्रदलं कमलं दृष्टवती। कमलमादाय सा भीमं प्रति कथयति यत्- हे भीम! कृपया मह्यं एतादृशानि एव कमलानि आनयित्वा देहि। द्रौपद्या वचनानि श्रुत्वा भीमः अपि तादृशानि एव कमलानि संग्रहीतुं प्रस्थितवान्। कतिपय क्रोशाः गत्वा भीमः गन्धमदनपर्वतस्य शिखरस्य उपरि विशालमेकं कदलीवनं पश्यति यस्मिन् सः प्रविष्टवान्। वायुपुत्रः हनुमानः अपि तस्मिन्नेव वने निवसति स्म। भीमस्य आगमनविषये ज्ञात्वा हनुमानः चिन्तयति यत् इतः अग्रे तु स्वर्गस्य मार्गः अस्ति अतः भीमाय

## “उत्तरप्रदेशसंस्कृत संस्थानस्य आनलाइन-संस्कृतभाषाशिक्षणकक्षा



हिमसंस्कृतवार्ता:- नूतनविष्णुः रेग्मी (प्रकृतिसाधुः) उत्तरप्रदेशसंस्कृतसंस्थानम् लखनऊ-द्वारा २०२३ तमवर्षस्य दिसम्बरमासस्य चतुर्थे दिनाङ्के विंशतिदिवसाय (प्रतिदिनम् एकघण्टात्मककालाय) प्रथम-द्वितीयस्तरस्य च शुभारम्भः आभासिकरूपेण (समुद्घाटनसमारोहः) बहुत्र संजातः। एतस्मिन्नेव क्रमे राजस्थानराज्यस्य उदयपुरे प्रतापनगरतः अपि उत्तरप्रदेशसंस्कृतस्थानस्य भाषाप्रशिक्षकः नूतनविष्णुः रेग्मी गूगलमीट्माध्यमेन सायं ०८ वादने द्वितीयस्तरस्य संस्कृतभाषाशिक्षणस्य कक्ष्यायाः शुभारम्भमकरोत्। यत्र बहवः पंजीकृतच्छात्राः विभिन्नेभ्यः स्थानेभ्यः पठितुमागताः। तत्र देशविदेशतः ३५ संस्कृतानुरागिणः छात्राः समागतवन्तः। सर्वादौ मंगलमादाय नूतनविष्णुः रेग्मी (संस्कृतभाषाप्रशिक्षकः) संस्कृतकक्ष्यायाः नियमान् अश्रावयत्। केचन प्रशिक्षकः स्वपरिचयं उक्तवन्तः। कक्षागमनस्य कारणमपि ते उक्तवन्तः। ततः सः प्रथमदिनस्य पाठं पीपीटी-माध्यमेन पाठितवान्। कक्ष्या प्रतिदिनं सायम् ८ वादनतः ९ वादनपर्यन्तं चलिष्यतः। २६ दिसम्बर २०२३ पर्यन्तम् कक्ष्यायाः अवधिः। संस्कृतसंस्थाने प्रातः ८ वादनतः

स्वर्गमार्गे गमनम् अधिकं हानिकारकं भविष्यति। एवमेव सुविज्ञाय हनुमानः भीमस्य मार्गे गत्वा शयितः। यदा सहस्रदलकमलानि अन्वेष्यन् भीमसेनः तत्र प्राप्तः तदा सः पश्यति यत् मार्गे कोऽपि वृद्धः वानरः पतितः शयितः चास्ति। भीमः वानराय कथयति- भो मूर्ख वानर! मार्गात् दूरे अपसर। अहं अग्रे गन्तुमिच्छामि। सः वानरः रुग्णः इव पतितः सन् मार्गात् दूरे न भवति सार्धमेव इदमपि कथयति यत्- हे मानव! इतः अग्रे मा गच्छ। यतोहि 'अद्य प्रभृति अयं पर्वतः मनुष्याणां कृते दुर्गमः एव अनुभूतोऽस्ति, अतः इतः प्रत्यागच्छ।' श्रुत्वा च भीमः उवाच- 'अहं मृत्युं प्रापयिष्यामि, जीविष्यामि वा इति मा उपदिश। भवतः किं प्रयोजनम्? त्वं केवलं इतः उत्थाय मार्गं ददासि न वा अन्यथा मरणाय सज्जः भव।' हनुमानः अवदत्- 'अहं व्याधिग्रस्तत्वात् चलने अस्मर्थोऽस्मि। अहं गन्तुं न शक्नोमि, त्वं मां लङ्घ्य गन्तुं शक्नोषि।' भीमः पुनः उवाच- 'इदं तु सर्वे जानन्ति यत् सर्वभूतानां शरीरे ईश्वरः अस्ति, अतः कस्यचिदपि लङ्घनं कृत्वा अपमानं न कर्तव्यम्।' तदा हनुमानः आह- 'यदि एतादृशा वार्ता अस्ति तर्हि त्वं मम पुच्छं गृहीत्वा मार्गात् च दूरे कृत्वा अपरदिशायां गच्छ।' भीमः अपि तथैव कुर्वन् वानरपुच्छं उत्थापनार्थं प्रयतते परं सफलः न भवति। भीमस्य मुखं लज्जया प्रणतः जातः। सः क्षमायाचनां कृत्वा तस्य परिचयं पृच्छति। अथ अति अनुनय-विनयानन्तरं हनुमानः स्वविषये परिचयं दत्त्वा भीमं प्रति उपदिशति यत् सदा सत्ये दृढतया तिष्ठे, सर्वेषु प्राणिषु सर्वदा शिष्टः भवेः इति। केवलं सत्यता विनयः चैव शक्तिं पूजनीया कुरुतः। अतः स्वशक्त्या कदापि गर्वं मा कुर्या। निज शक्तिं सत्कर्मसु एव उपयुञ्जीत। विनम्रः भूत्वा समाजे आदरणीयः भव। सार्धमेव इदं वरं अपि अददात् यत् अहं महाभारतयुद्धकाले विपदिकाले च अवश्यमेव भवतां साहाय्यं करिष्यामि।

रात्रौ ९ वादनपर्यन्तं बहव्यः कक्षाः सन्ति। तासु संस्थानस्य बहवः प्रशिक्षकाः पाठयन्ति। कार्यक्रमे संस्थानस्य कार्यकारि-अध्यक्षः जितेन्द्रकुमारः, निदेशकः विनयश्रीवास्तवः, अधिकारिणौ जगदानन्द झा एवं चन्द्रकलाशाक्या, प्रशिक्षणप्रमुखः सुधीष्टकुमारमिश्रः, प्रशिक्षणसमन्वयकाः धीरजमैठाणी, राधाशर्मा दिव्यरंजनश्रोपस्थिताः आसन्। अन्ते परीक्षा अपि भविष्यति। उत्तीर्णवद्भ्यः प्रमाणपत्राणाम् वितरणस्य व्यवस्थापि संस्थानेन कृता अस्ति। उत्तरप्रदेशसंस्कृतसंस्थानेन संचालितकक्ष्याभिः एतावता बहवः उपकृताः। विशेषतः ये विद्यालयादिषु TGT/PGT इत्यनयोः कृते सज्जतां कुर्वन्ति तेऽप्यत्र पठितुमागच्छन्ति। एतया योजनाया अग्रेऽपि जनाः उपकृताः भविष्यन्ति एव। शीघ्रमेव तृतीयस्तरस्यापि शुभारम्भः भविष्यति। तस्य पाठ्यक्रमनिर्माणम् अपि जातम्। शीघ्रमेव तस्य आरम्भः अपि भविष्यति इति सम्भावना। ये एतां निःशुल्क- कक्षामागन्तुकामाः ते “sanskritsambhashan.com” इति लिंक उद्घाट्य तत्र स्वानुकूलतया मासं (जनवरी) २०२४ अनुकूलसमयं च चित्वा स्वस्य नामांकनं कारयितुं शक्नुवन्ति। ये प्रथमस्तरं पठितवन्तः विशेषतः तेभ्यः अन्येभ्यश्च द्वितीयस्तरस्य प्रशिक्षणमपि संस्थानेन दीयते। परीक्षायाम् ३३% उत्तीर्णवद्भ्यः शिक्षार्थिभ्यः ७५% उपस्थितेभ्यः प्रशिक्षुभ्यः प्रमाणपत्राणि अपि दूरवाणीसन्देशमाध्यमेन प्रेषणव्यवस्था अस्ति। केभ्यश्चित् मासेभ्यः उत्तरप्रदेशसंस्कृत संस्थानं “गृहे गृहे संस्कृतम्” इति योजनायाः समारम्भं कृत्वा संस्कृतस्य प्रचारे प्रसारे च विशिष्टं योगदानं कुर्वत् अस्ति। ये द्वितीयस्तराय स्वस्य निःशुल्कं नामांकनं कर्तुमिच्छन्ति तेभ्यः नामांकनलिंक “[https://sanskritsambhashan.com/second\\_level\\_reg.php](https://sanskritsambhashan.com/second_level_reg.php)” इत्यस्ति। उद्घाटनसत्रस्य अन्ते नूतनविष्णुः शान्तिमन्त्रेण सत्रस्य समापनमकरोत्।

## कर्मफलं वा ईश्वरेच्छा ?



प्रश्नः- यदि ईश्वरः सर्वेषां हृदये अस्ति तर्हि सः अस्माकं हस्ते दुष्कृतं किमर्थं न निवारयति? उत्तरम्- अस्य प्रश्नस्य उत्तरं वैज्ञानिकदृष्ट्या अवगमिष्यते। अद्य वैज्ञानिकाः अपि तत् सिद्धं कृतवन्तः, ऊर्जा स्वयमेव कार्यं न करोति, यत् यन्त्रं विद्युता सह सम्बद्धं भवति तत् यन्त्रेण कार्यं करोति परन्तु विद्युता विना कार्यं कर्तुं न शक्नोति। यदि तापकं विद्युत् सह सम्बद्धं भवति तर्हि तापः उत्पद्यते, यदि शीतलकः विद्युत् सह सम्बद्धः भवति तर्हि शीतलवायुः निर्मायते इत्यादि। एतत् उपकरणानुसारं शीतलवायुः तापः वा शीतलकं वा उष्णकं विद्युत् चालयति परन्तु विद्युत् तस्य कार्यस्य चिन्ता अपि न करोति। उभयत्र विद्युत् समाना! तथैव ईश्वरः चैतन्यसत्ता अस्ति। सः स्वयमेव किमपि न करोति कर्म मनः, बुद्धिः, चित्तः, अहंकारः (अंतःकरणचतुष्टयम्) सूक्ष्मगुणैः क्रियते यत् जीवनाम्ना यन्त्रेण तस्मिन् आसक्तम् अस्ति। अतः यत् कुर्मः तदनुसारेण फलं प्राप्नुमः। कर्मस्वतन्त्रतायाः कारणात् ईश्वरः अस्मान् कदापि कर्म कर्तुं न निवारयति...।

..... सुधा साठ्ये मुंबई।

[sudha\\_sathaye@yahoo.com](mailto:sudha_sathaye@yahoo.com)

## गौतमबुद्धः



निखिलेऽपि भूमण्डले प्रसिद्धं महात्मनो बुद्धस्य पावनं नामधेयम्। अयं महापुरुषः मानवान् अहिंसायाः पाठम् अपाठयत्। अयमेव महापुरुषः जनानां दुःखनिवारणाय स्वकीयं राज्यमत्यजत। श्रीमद्भागवतपुराणे बुद्धावतारः कृष्णस्य भविष्यति इति लिखितम्। ततः कलौ सम्प्रवृत्ते सम्मोहाय सुरद्विषाम्।

बुद्धो नाम्नाञ्जनसुतः कीकटेषु भविष्यति।। (श्री भा 1.3.24)

सोऽयं महापुरुषः कपिलवस्तुनरेशस्य शाक्यवंशीयस्य शुद्धोदनस्य सुपुत्रः आसीत्। अस्य प्रथमं नामधेयं सिद्धार्थ इति आसीत्। बाल्यादेव सिद्धार्थस्य चित्तं विषयेषु नारमत। पुत्रस्य एतादृशीं विरक्तिं विलोक्य पिता तत् कृते सकलानि सुखसाधनानि समयोजयत्। परं सिद्धार्थस्य चित्तं तेषु मनागपि आसक्तं नाभवत्। अथ कदाचित् आतुरं कदाचित् वृद्धम्, अनन्तरं मृतकं ततः संन्यसिनं च विलोक्य तस्य हृदये महदवैराग्यम् अजायत। अतः मानवानां दुःखनिवृत्तये राजकुमारः सिद्धार्थः रात्रौ पियां पन्तीं नवजातं पुत्रं च विहाय गृहात् प्राव्रजत्। [wiki/गौतमबुद्धः](http://wiki/गौतमबुद्धः)